

Rok akademicki: 2019/2020

ID zajęć: 511027

ETAP: Semestr letni

Informacje ogólne:**Prowadzący:** dr Paweł Brudek**Organizator:** Wydział Nauk Społecznych
Instytut Psychologii**Liczba godzin tygodni / semestr:** 2 / 30**Jezyk wykładowy:** Język polski**Kierunek studiów: Psychologia (stacjonarne jednolite magisterskie)****Lokalizacja w planach rocznych:** Rok IV - Semestr 8**Punkty ECTS:** 2**Forma zaliczenia:** Egzamin**Cele przedmiotu:**

- C1. Wprowadzenie teoretyczne do zagadnień związanych z wypaleniem sił w opiece i jakością życia.
- C2. Eksploracja bazy teoretycznej oraz metodologii badań dotyczących wypalenia sił w opiece i jakości życia.
- C3. Identyfikacja głównych obszarów opieki zagrożonych zjawiskiem wypalenia sił.
- C4. Wskazanie aplikacji klinicznych modeli teoretycznych oraz wyników badań z zakresu wypalenia sił i jakości życia osób będących w roli opiekunów.

Wymagania wstępne:

Podstawowa wiedza z zakresu psychologii klinicznej, psychologii osobowości i psychologii jakości życia.

Efekty kształcenia dla przedmiotu:**WIEDZA**

K_W02 Student posiada podstawową wiedzę na temat: funkcjonujących w literaturze psychologicznej koncepcji jakości życia (JŻ) i wypalenia sił (WS); ma świadomość związków zagadnień dotyczących WS i JŻ z wiedzą na temat personalistycznej koncepcji człowieka oraz znaczenia chrześcijaństwa dla rozwoju kultury, społeczeństwa i osoby

K_W05 Student ma pogłębioną wiedzę na temat rozwoju człowieka w cyklu życia w różnych kontekstach społecznych oraz czynników stymulujących/utrudniających ten rozwój, a tym samym w znacznym stopniu decydujących o poziomie zadowolenia z życia; posiada pogłębioną wiedzę na temat roli podstawowych środowisk (rodzina, szkoła, media masowe, rówieśnicy, praca) dla funkcjonowania jednostki w obszarze szeroko pojętej opieki

K_W08 Student ma wiedzę na temat procesów poznawczych, emocjonalnych i motywacyjnych leżących u podstaw ryzyka WS; zna terminologię, różnorodne uwarunkowania tych procesów oraz współczesne osiągnięcia badań w zakresie powiązań JŻ i wypalenia sił

K_W09 Student posiada usystematyzowaną wiedzę w zakresie teorii, badań oraz prawidłowości rozwoju osobowości, ma wiedzę o wpływie osobowości oraz różnic indywidualnych dla funkcjonowania osób w różnych środowiskach życia i niesienia pomocy (opieki)

K_W13 Student odznacza się uporządkowaną wiedzę z zakresu zaburzeń funkcjonowania jednostki w sytuacji opieki i metod ich diagnozowania; zna koncepcje (psychologiczne, biologiczne, interakcyjne i społeczne) wyjaśniające powstawanie i utrzymywanie się tych zaburzeń oraz różne formy udzielania pomocy psychologicznej (psychoprofilaktyka, psychoterapia, rehabilitacja, psychoedukacja, poradnictwo etc.);

K_W15 Student zna zasady etyki zawodowej psychologa w zakresie prowadzenia badań naukowych, postępowania diagnostycznego oraz udzielania pomocy psychologicznej oraz działań praktycznych psychologa, odnoszących się w głównej mierze do obszaru opieki nad drugą osobą (udzielającą wsparcia innym)

UMIĘJĘTNOŚCI

K_U01 Student potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii JŻ, psychologii rehabilitacji, psychologii klinicznej oraz powiązanych z nimi dyscyplin naukowych do analizowania i interpretowania ludzkich zachowań ujawniających się w sytuacji opieki (niesienia pomocy); potrafi trafnie scharakteryzować uwarunkowania WS w opiece posługując się wybranymi podejściami teoretycznymi

K_U02 Student ma umiejętność integrowania wiedzy z zakresu psychologii JŻ, psychologii klinicznej, psychologii rehabilitacji, psychologii starzenia się i starości, psychologii osobowości dotyczącej prawidłowego i zaburzonego funkcjonowania człowieka, grup społecznych oraz organizacji

K_U06 Student potrafi wskazać kierunki konkretnych działań sprzyjających podnoszeniu JŻ jednostki w sytuacji sprawowania opieki; opracować skuteczny sposób interwencji psychologicznej wobec osób z grup ryzyka WS w opiece.

K_U07 Student odznacza się zdolnością trafnej analizy przyczyny i skutków WS w sytuacji opieki; umie opracować propozycje oddziaływań ukierunkowanych na zmianę postaw i zachowań w zakresie sposobu sprawowania opieki

K_U13 Student podejmuje działania wspierające jego osobisty rozwój, chce pozostawać aktywny na rzecz uczenia się przez całe życie

K_U07 Student potrafi kompetentnie posługiwać się testami celem niesienia profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym WS i z niskim wskaźnikiem SŻ; osobom narażonym na syndrom wypalenia

KOMPETENCJE SPOŁECZNE (POSTAWY)

K_K09 Student jest świadom znaczenia dbałości o zdrowie psychiczne i fizyczne

K_K10 Student wykazuje gotowość do współpracy z innymi profesjonalistami JŻ

K_K05 Student przyjmuje postawę szacunku wobec ludzi z różnymi problemami i trudnościami wynikającymi z sytuacji uciążliwej i wyczerpującej psychicznie opieki nad drugą osobą

K_K07 Student wykazuje krytyczną postawę wobec stosowanych w obszarze JŻ i WS metod badawczych i wyników badań z literatury psychologicznej

Metody dydaktyczne:

Wykład z prezentacją Power Point; konwersatoria; praca z tekstem.

Kryteria oceny i sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia:

Ocena niedostateczna (2.0):

Wiedza

Student nie zna: prezentowanych teoretycznych koncepcji zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów; interdyscyplinarnej specyfiki zagadnień związanych z wypaleniem sił i jakością życia opiekunów; obszarów zagrożonych zespołem wypalenia sił; metod służących do pomiaru zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów.

Umiejętności

Student nie potrafi zastosować zdobytej wiedzy w działaniach psychologicznych, mających na celu przeciwdziałanie wypaleniu sił oraz podnoszenie i utrzymanie optymalnego poziomu jakości życia opiekunów.

Kompetencje

Student nie dysponuje elementarnymi kompetencjami społecznymi w zakresie oddziaływań psychologicznych, których celem jest prewencja, diagnostyka i pomoc psychologiczna w zakresie zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów.

Ocena dostateczna (3.0):

Wiedza

Student zna niektóre: prezentowane teoretyczne koncepcje zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów; aspekty interdyscyplinarnej specyfiki zagadnień związanych z wypaleniem sił i jakością życia opiekunów; obszary zagrożone zespołem wypalenia sił; metody służące do pomiaru zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów.

Umiejętności

Student w sposób wystarczający potrafi zastosować zdobytą wiedzę w działaniach psychologicznych przeciwdziałających wypaleniu.

Kompetencje

Student w dostatecznym stopniu dysponuje elementarnymi kompetencjami społecznymi w zakresie oddziaływań psychologicznych, których celem jest prewencja, diagnostyka i pomoc psychologiczna w zakresie zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów.

Ocena dobra (4.0):

Wiedza

Student zna większość: prezentowanych teoretycznych koncepcji zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów; aspektów interdyscyplinarnej specyfiki zagadnień związanych z wypaleniem sił i jakością życia opiekunów; obszarów zagrożonych zespołem wypalenia sił; metod służących do pomiaru zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów.

Umiejętności

Student w dużym stopniu: stosuje zdobytą wiedzę w działaniach psychologicznych przeciwdziałających wypaleniu sił oraz podnoszących poziom jakości życia opiekunów.

Kompetencje

Student w dużym stopniu: dysponuje kompetencjami społecznymi w zakresie prewencji, diagnostyki i pomocy psychologicznej zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów.

Ocena bardzo dobra (5.0):

Wiedza

Student zna wszystkie: prezentowane teoretyczne koncepcje zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów; aspekty interdyscyplinarnej specyfiki zagadnień związanych z wypaleniem sił i jakością życia opiekunów; omówione obszary zagrożone zespołem wypalenia sił; przywołane metody służące do pomiaru zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów.

Umiejętności

Student w bardzo dużym stopniu: stosuje zdobytą wiedzę w działaniach psychologicznych przeciwdziałających wypaleniu sił oraz podnoszących poziom jakości życia opiekunów.

Kompetencje

Student w bardzo dużym stopniu: dysponuje koniecznymi kompetencjami społecznymi w zakresie oddziaływań psychologicznych, których celem jest prewencja, diagnostyka i pomoc psychologiczna w zakresie zespołu wypalenia sił i jakości życia opiekunów.

Treści programowe przedmiotu:

Zajęcia 1. Wprowadzenie – cele i tematyka wykładu, wymagania, zalecana literatura, forma i warunki zaliczenia.

Zajęcia 2. Wypalenie sił jako kategoria psychologiczna – podstawowe definicje; rozróżnienia terminologiczne; konteksty teoretyczne pomocne w zrozumieniu zjawiska wypalenia sił w opiece.

Zajęcia 3. Wypalenie sił jako kategoria psychologiczna – główne modele (koncepcje) teoretyczne wypalenia sił; mechanizmy i uwarunkowania wypalenia sił w opiece.

Zajęcia 4. Problematyka jakości życia opiekunów na gruncie psychologii – psychologiczne rozumienie jakości życia; uwarunkowania jakości życia

opiekunów; główne wymiary jakości życia osób pełniących rolę opiekunów.

Zajęcia 5. Zagadnienie poczucia własnej godności a jakość życia osób potrzebujących opieki i świadczących pomoc w różnych kontekstach klinicznych – rozumienie poczucia godności w psychologii; poczucie godności własnej (i pacjenta/podopiecznego) a proces wypalenia sił; poczucie godności jako (postulowany) mediator w związkach wypalenia sił i jakości życia opiekunów.

Zajęcia 6. Osobowościowe i temperamentalne korelaty/predyktory wypalenia sił i jakości życia opiekunów.

Zajęcia 7. Wypalenie sił w opiece nad dzieckiem niepełnosprawnym – aktualny stan badań; „luki” w wiedzy; implikacje kliniczne; znaczenie dla jakości życia rodziców/opiekunów.

Zajęcia 8. Zespół wypalenia u członków rodzin przewlekle chorych pacjentów – aktualny stan badań; „luki” w wiedzy; implikacje kliniczne; znaczenie dla jakości życia poszczególnych członków rodziny i funkcjonowania rodziny jako systemu.

Zajęcia 9. Zespół wypalenia w opiece nad osobami/pacjentami geriatrycznymi – aktualny stan badań; „luki” w wiedzy; implikacje kliniczne.

Zajęcia 10. Teoria gerotranscendencji jako wartościowa (obiecująca) perspektywa badań dotyczących zespołu wypalenia sił w opiece nad osobami/pacjentami geriatrycznymi – podstawy teoretyczne teorii gerotranscendencji; główne kierunki badań; zastosowanie teorii gerotranscendencji w opiece zdrowotnej; możliwości aplikacyjne teorii w obszarze wypalenia sił w opiece nad osobami starszymi.

Zajęcia 11. Zespół wypalenia u osób pełniących zawody społecznego zaufania (określanych często mianem powołania) – personel medyczny (pielęgniarki, lekarze), psychoterapeuci, psychologowie, nauczyciele, osoby duchowne (księża, siostry zakonne, kapelani, spowiednicy, kierownicy duchowi, moderatorzy seminarij/zakonni).

Zajęcia 12. Konsekwencje zespołu wypalenia sił w wymiarze indywidualnym i społecznym.

Zajęcia 13. Profilaktyka i terapia zespołu wypalenia sił.

Zajęcia 14. Charakterystyka, opis i właściwości psychometryczne metod psychologicznych służących do pomiaru zespołu wypalenia sił oraz jakości życia opiekunów.

Zajęcia 15. Podsumowanie – główne zagadnienia poruszane w trakcie wykładu, najważniejsze kwestie warte zapamiętania.

Literatura:

LITERATURA PODSTAWOWA

Argyle, M. (2004). Psychologia szczęścia. Wrocław: Wydawnictwo Astrum.

Brudek, P., Steuden, S., Januszewska, I., Gamrowska, A. (red.). (2015). Oblicza starości we współczesnym świecie. Perspektywa psychologiczno-medyczna. Tom I. Lublin: Wydawnictwo KUL.

Czapiński J. (red.). (2008). Psychologia pozytywna. Nauka o szczęściu, zdrowiu, sile i cnotach człowieka. Warszawa: PWN

Okła W., Steuden S. (1998). Psychologiczne aspekty zespołu wypalenia. Roczniki Psychologiczne. KUL. T.1. 119-130.

Okła W., Steuden S. (1999). Strukturalne i dynamiczne aspekty zespołu wypalenia w zawodach wspierających. Roczniki Psychologiczne. KUL .T. II. 5-17.

Sęk H. (red.) (2009). Wypalenie zawodowe. Przyczyny i zapobieganie. Warszawa: PWN.

Steuden S. (2011). Psychologia starzenia się i starości. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Trzebińska E. (2008). Psychologia pozytywna. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

Bujak E. (2013). Zjawisko zespołu wypalenia się sił u matek dzieci niepełnosprawnych. Rozprawy Społeczne, 7(2), s. 112-125.

Kulik M. (2008). Cierpienie, które przerasta czyli o wypaleniu lekarzy pracujących z ludźmi przewlekle chorymi. Studia z psychologii w KUL, 15, s. 81-112.

Pągowska M. (2013). Zespół wypalenia sił u rodziców dzieci z autyzmem – analiza społecznego kontekstu zjawiska. Człowiek-Niepełnosprawność-Społeczeństwo, 4, s. 61-78.

Sekułowicz M., Kwiatkowski P. (2013). Wypalenie się sił u rodziców dzieci z niepełnosprawnością – konstrukcja nowego narzędzia badawczego. Studia Edukacyjne, 25, s. 29-50.

Steuden S., Marczuk M. (red.). (2006). Starzenie się a satysfakcja z życia. Lublin: Wydawnictwo KUL.

Steuden S., Stanowska M., Janowski K. (red.). (2011). Starzenie się z godnością. Lublin: Wydawnictwo KUL.

Steuden S., Okła W. Jakość życia w chorobie. Lublin: Wydawnictwo KUL.